

*Wet op de kansspelen*MEMORIE VAN ANTWOORD
(Ingezonden 25 september 1964)

Nr. 6

(De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting
1963—1964)**Algemeen**

Inleiding. Met voldoening namen de ondergetekenden kennis van de instemming, die van vele zijden werd betuigd ten aanzien van de harmonisatie en vereenvoudiging van de wetsystematiek, die het onderhavige ontwerp beoogt te bereiken. Zij zijn erkentelijk voor de waardering, die ook vanuit de Tweede Kamer van vele zijden aan het adres van de commissie-Wiarda is uitgesproken.

Inderdaad strekt het ontwerp er primair toe, de toegankelijkheid van de thans verspreide en niet geheel op elkaar afgestemde voorschriften te verbeteren door ze in één wet van eenvoudige en harmonische structuur onder te brengen.

Voorwaarde om tot een betere opzet der wettelijke regeling te komen was, dat het onderscheid tussen de begrippen „hazardspel” en „loterij” zou komen te vervallen. De ondergetekenden zien het ook als een belangrijk winstpunt, dat de voorstellen der commissie-Wiarda hiertoe een oplossing boden, al zal door het verdwijnen van het bedoelde onderscheid het grote aantal voor de rechtsgeleerde literatuur en jurisprudentie boeiende onderwerpen met één verminderen.

Met vele leden achten ook de ondergetekenden het geen onoverkomelijk bezwaar, dat het onderscheid voor de administratie bij de hantering van het vergunningsstelsel nog enige betekenis blijft behouden.

Terecht wezen sommige leden erop, dat beslissingen van de administratie over de vraag of een bepaald kansspel als hazardspel dan wel loterij moet worden beschouwd, kunnen worden getoetst ingevolge de Wet beroep administratieve beschikkingen. Dit zal met name het geval zijn wanneer naar het oordeel van de betrokkenen ten onrechte een vergunning is geweigerd omdat het kansspel als hazardspel wordt aangemerkt. Aldus is inderdaad de rechtsbescherming van de burgers voldoende verzekerd.

Aan sommige andere leden, die eveneens het vervallen van het kunstmatige onderscheid tussen hazardspel en loterij, dat de rechter vaak voor moeilijke beslissingen heeft gesteld, van bijzondere betekenis achtten met het oog op de vereenvoudiging, welke daardoor bij de vervolging van overtredingen wordt bereikt, kan geredelijk worden toegegeven dat het fraaier zou zijn geweest indien het onderscheid ook voor de hantering der vergunningsbevoegdheid had kunnen verdwijnen. Zoals in de toelichting is uiteengezet was het echter noodzakelijk het daarvoor te handhaven. Het stemt tot voldoening dat ook deze leden hiertegen geen overwegend bezwaar hadden.

Dezelfde leden vroegen naar de reden, waarom de strafbepalingen zijn opgenomen in de Wet op de kansspelen en niet in het Wetboek van Strafrecht. De ondergetekenden mogen er op wijzen dat het niet gebruikelijk is, in het Wetboek van Strafrecht de strafrechtelijke sancties te geven op overtreding van verboden, omschreven in bijzondere wetten. Ook thans zijn in de Loterijwet en de Totalisatorwet zelf de betrokken strafbepalingen opgenomen. Het komt de overzichtelijkheid slechts ten goede, dit systeem in het onderhavige ontwerp te handhaven.

De ondergetekenden namen er met dankbaarheid nota van

dat de vele eerder aan het woord zijnde leden, bij wie verscheidene leden zich te dezen konden aansluiten, het ontwerp in zijn algemeenheid een aanvaardbaar compromis achtten, ofschoon sommigen hunner een wat zij noemen grotere liberaliteit zouden voorstaan en enkelen daarentegen in bepaalde onderdelen liever verdergaande beperkingen hadden zien aangebracht.

Naar sommige leden terecht opmerkten, biedt het voorliggende ontwerp, met behoud van het door de ondergetekenden overgenomen standpunt der commissie-Wiarda, dat de inhoud der bestaande voorschriften in beginsel zoveel mogelijk ware te handhaven, alleszins de mogelijkheid om, waar nodig, tot verbeteringen te geraken. Wanneer deze leden met verheugenis constateren dat bij de hantering van genoemd standpunt soepelheid is toegepast, hebben wij daarmede vermoedelijk tot uitdrukking willen brengen dat naar hun oordeel dergelijke verbeteringen in het ontwerp reeds zijn voorgesteld.

Sommige andere leden, het standpunt delende dat zo min mogelijk materiële veranderingen dienen te worden aangebracht, konden instemmen met de beoogde technische herziening, doch zij zagen tegen het ontwerp niettemin overwegende bezwaren, met name in verband met de „verruimende bepalingen” ten aanzien van de Staatsloterij en de voetbalpool. De ondergetekenden zouden er in dit verband mee willen volstaan, als hun mening te geven, dat de voorgestelde wijzigingen t.a.v. de opzet van de Staatsloterij en de sportprijsvragen het kader van een technische aanpassing der bestaande voorschriften nauwelijks te buiten gaan.

De voorgaande opmerking zouden zij tevens willen maken aan het adres van de vele andere leden, die meenden dat de Regering, in het bijzonder in haar voorstellen met betrekking tot de sportprijsvragen, niet geheel consequent haar standpunt heeft volgehouden dat er uit sociaal oogpunt geen bepaalde reden voor wetswijziging is. De vraag of het ontwerp alle in Nederland bestaande „kansspelen” bestrijkt menen zij bevestigend te kunnen beantwoorden. Voorzover voor bepaalde vormen van kansspel geen bijzondere bepalingen zijn opgenomen is de algemene verbodsbepaling van artikel 1, onder a, daartoe ruim genoeg geformuleerd. Het aan het publiek geven van gelegenheid tot deelneming aan het wedden op de uitslag van b.v. windhondenrennen, dat thans evenmin is toegestaan, valt zeker ook onder bedoelde verbodsbepaling.

De ondergetekenden namen nota van de verklaring van enige geestverwanten van de laatstelijk aan het woord zijnde leden, dat zij de geestelijke grondslagen van het ontwerp niet in overeenstemming kunnen brengen met hun socialistisch denken.

Naar aanleiding van hetgeen deze leden vervolgens naar voren brachten zouden de ondergetekenden in het algemeen willen opmerken dat zij onvoldoende kunnen beoordelen, in hoeverre in ons volk de bereidheid bestaat om voor doeleinden, waarvoor via de „sporttotalisator” middelen worden bijeengebracht, zonder kans op een prijs wekelijks geld te offeren. Zeker worden financiële offers zonder kans op een tegenprestatie in de vorm van een prijs door velen voor allerlei doeleinden regelmatig en gaarne gebracht, doch de ontwik-

keling is helaas wel zodanig, dat langs die weg niet meer de nodige inkomsten kunnen worden verkregen. De ondergetekenden zouden zich niet willen begeven in speculaties over de vraag, of bij deelnemers aan sportprijsvragen het verlangen om een prijs te winnen prevaleert dan wel de behoefte om de belanghebbende organisaties te steunen.

Zij mogen de hoop uitspreken dat de bereidheid van bedoelde leden om vanuit een instelling van tolerantie mede te werken aan regulerende en kanaliserende maatregelen hen er toe zal leiden bij de eindstemming over het onderhavige ontwerp daaraan hun steun te geven.

De ondergetekenden kunnen respecteren dat enkele leden tegen het ontwerp vanuit hun religieuze overtuiging ernstige bezwaren hebben.

Bedoelde leden stelden dat het ontwerp o.m. beoogt premieleningen van de overheid wettelijk te sanctioneren. Er zij op gewezen dat een overeenkomstige bepaling als die, welke de ontworpen wet niet van toepassing verklaart op premieleningen van publiekrechtelijke lichamen, reeds lang voorkomt in het huidige artikel 1 van de Loterijwet.

Sommige leden vroegen of de in de artikelen 3, 4 en 28 voorkomende terminologie „enig algemeen belang” niet beter kan worden vervangen door een aan het fiscale recht ontleende („algemeen nut beogende instelling”). De ondergetekenden prefereren met het oog op de continuïteit het behoud van de in het ontwerp gekozen formulering, welke het bij de toepassing der Loterijwet steeds gehanteerde begrip „algemeen belang” met enige verduidelijking handhaaft. Voor het geval de suggestie van bedoelde leden mocht beogen, voortaan slechts „instellingen” als vergunninghouder in aanmerking te doen komen, merken de ondergetekenden op dat een dergelijke beperking hun niet wenselijk voorkomt. Bij de toepassing der Loterijwet wordt vaak ook ten behoeve van comités, verenigingen e.d. vergunning verleend. Van bezwaren tegen die praktijk is niet gebleken. Naar aanleiding van hetgeen de aan het woord zijnde leden verder vroegen over mogelijk gevaar van vermenging van particuliere en algemene belangen, zij medegedeeld dat ten departemente van de eerste ondergetekende in elke vergunning — ongeacht op wiens naam deze is gesteld — het betrokken algemeen belang concreet wordt aangegeven, en dat uit de rekening en verantwoording telkens moet komen vast te staan dat de gehele netto-opbrengst voor het aangegeven doel is aangewend. Het is niet gemakkelijk, in abstracto een antwoord te geven op de vraag, welke de grenzen zijn van het begrip „algemeen belang” in de onderhavige wet. Iedere vorm van sportbeoefening wordt zeker niet als zodanig aangemerkt, met name niet de beroepsmatige beoefening. Met betrekking tot vormen van ontspanning zal niet voldoende zijn dat een zeker algemeen belang slechts met moeite kan worden bespeurd. In beginsel verzetten de voorschriften zich er ook thans niet tegen, een buitenlands algemeen belang voor een kansspelvergunning te accepteren. Vergunning pleegt op dit terrein echter slechts te worden gegeven indien een binding met Nederland bestaat (b.v. voor Nederlandse missiedoeleinden), enerzijds uit een oogpunt van controle, anderzijds omdat in het algemeen het Nederlandse publiek in mindere mate bereid zal zijn voor zuiver buitenlandse doeleinden financiële steun te verlenen.

Hazardspel. Met voldoening vernamen de ondergetekenden dat verschillende leden volledig konden instemmen met het voornemen om op het terrein van het hazardspel de wet niet te verruimen. Hetgeen deze leden in dit verband opmerkten over de belangen van het vreemdelingenverkeer kunnen zij over het geheel genomen onderschrijven. Cijfers omtrent de omvang van het vreemdelingenbezoek behoeven hier naar hun oordeel niet in het geding te worden gebracht.

Buitenlandse kansspelen. Verschil van mening bestaat, blijkens hetgeen hieromtrent van onderscheidene zijden in het midden werd gebracht, over het voorstel om, in afwijking van het voorstel van de commissie-Wiarda, het deelnemen aan buitenlandse kansspelen straffeloos te laten. De ondergetekenden

zijn gaarne bereid, hun standpunt te dezer zake nader toe te lichten.

De laatstelijk aan het woord zijnde verschillende leden stelden dat hierdoor de positie van de overheid bij de bestrijding van buitenlandse loterijen wordt verzwakt. Om mogelijk misverstand weg te nemen zij er op gewezen dat de deelnemer aan een buitenlandse loterij thans ook straffeloos is. De vraag kan dus slechts zijn, of aan de overheid als nieuw bestrijdingsmiddel de strafbaarstelling van de deelnemer zelf in handen dient te worden gegeven. De commissie-Wiarda heeft zich ongetwijfeld rekenschap gegeven van de uitvoerbaarheid van haar voorstel, deze strafbaarstelling in de wet op te nemen. In haar rapport is het voor en tegen echter niet afgewogen, zodat het de ondergetekenden niet mogelijk is, hun eigen standpunt te verdedigen door weerlegging van de argumentatie der commissie.

Hoofdzaak is, of redelijkerwijs valt te verwachten dat strafbaarstelling van de deelnemers ertoe kan leiden dat de belangstelling voor deelneming aan buitenlandse kansspelen vanuit Nederland in aanzienlijke mate zal worden teruggedrongen. De ondergetekenden beschikken niet over middelen om de mate van die belangstelling in aantallen deelnemers of geldbedragen per week uit te drukken, doch zeker is wel dat zij niet gering is. Er zou derhalve een uitgebreid controleapparaat dienen te worden opgebouwd om overtreders ter berechting op te sporen. De opsporing zou zich, om effectief te zijn, voor de bewuste overtreding speciaal moeten richten op enerzijds brievencontrole (om degenen te vinden die deelnemingsformulieren en geld per post verzenden) en anderzijds op visitatie aan de grens (voor degenen die formulieren persoonlijk aan een kantoor in het buitenland inleveren). Het behoeft geen betoog dat beide methoden voor een intrinsiek toch niet ernstig te noemen delict nogal ingrijpend zijn, waarbij ook dient te worden bedacht dat voor de inbeslagneming en opening van aan de PTT toevertrouwde brieven en voor onderzoek aan de kleding bijzondere voorschriften gelden (artikelen 100 e.v., en 95 jo 56 van het Wetboek van Strafvordering).

Aldus kan naar het oordeel van de ondergetekenden worden volgehouden dat een behoorlijke handhaving der verbodsbepaling een belasting zou opleveren, waaraan, naar te verwachten valt, de te bereiken resultaten niet evenredig zouden zijn.

Men kan zich op het standpunt stellen — en wellicht is dit een overweging voor de commissie-Wiarda geweest — dat een verbodsbepaling als hier bedoeld, die het wettelijk systeem in zekere zin „afrondt”, ook een preventieve werking kan hebben indien in het algemeen slechts zou worden opgetreden tegen de deelnemers, tegen wie aangifte wordt gedaan of wier overtreding min of meer toevallig aan het licht komt.

Vooralsnog menen de ondergetekenden, dat een preventief effect van enige betekenis in dat geval nauwelijks valt te verwachten, omdat de rechter wel niet bereid zal zijn, de enkele overtreder die bij een dergelijk opsporingsbeleid „tegen de lamp loopt” streng te straffen als wel vaststaat dat zeer vele anderen aan berechting ontkomen. Eerder menen zij met verscheidene leden, bij wie vele andere leden zich op dit punt aansloten, dat de wetenschap bij het publiek, dat overtredingen in het merendeel der gevallen onvervolgd blijven, juist stimulerend en daardoor tevens ondermijnend voor de waarde en het gezag der rechtspleging zou werken. Het voor dit enkele geval invoeren van een bijzonder strafminimum, zoals door verschillende leden werd geopperd, achten de ondergetekenden met andere leden ongewenst.

Bedoelde verschillende leden vroegen of de in de memorie van toelichting nog genoemde bewijsmoeilijkheden niet zouden kunnen worden ondervangen door een wettelijke fictie. Kennelijk dachten deze leden daarbij aan een bepaling van deze strekking, dat deelneming van Nederlandse ingezetenen aan buitenlandse loterijen geacht wordt, steeds in Nederland te hebben plaatsgevonden. De ondergetekenden mogen er op wijzen dat aldus toch in feite de algemene regel zou worden doorbroken dat in het buitenland gepleegde overtredingen

in Nederland niet vervolgbaar zijn (hetgeen zij op zichzelf al niet wenselijk achten.) Bovendien dienen ficties in de wetgeving zo mogelijk te worden vermeden.

Uit het vorenstaande moge tevens duidelijk zijn geworden dat de ondergetekenden niet verwachten dat de bedoelde verbodsbepaling nuttig zou kunnen werken ter bestrijding van de door bedoelde leden in dit verband ter sprake gebrachte „concurrentie”, die de Nederlandse sporttotalisator van buitenlandse kansspelen ondervindt.

Alles bijeengenomen menen zij op dit punt het ontwerp ongewijzigd te moeten handhaven. Zij zijn erkentelijk voor de steun, die zij in dit opzicht ondervonden bij verscheidene en vele andere leden.

Nog moet worden beantwoord de vraag van verschillende leden naar het standpunt van de PTT ten aanzien van de verspreiding van reclamedrukwerk voor buitenlandse loterijen. Voor zover dergelijk drukwerk als zodanig herkend wordt, pleegt, als het van een adres in Nederland afkomstig is, de betrokken Officier van Justitie te worden ingelicht ter overweging van een strafvervolgung terzake van het bevorderen van deelneming aan een buitenlandse loterij. Woont de afzender in het buitenland, en is hij dus hier te lande niet vervolgbaar, dan wordt het drukwerk met toepassing van een bepaling van het Algemeen Postverdrag van 1957 naar het land van herkomst geretourneerd. De PTT gaat er hierbij van uit, dat de posterijen zich, door bewust aan de verspreiding van dit reclamemateriaal mede te werken, wellicht zelf schuldig zouden maken aan het bevorderen van deelneming aan buitenlandse loterijen.

Vele andere leden, die overigens in het algemeen konden instemmen met strafbaarstelling van het bevorderen van deelneming aan buitenlandse kansspelen, vroegen of de desbetreffende bepaling niet te ruim is geformuleerd.

Vooropgesteld zij, dat artikel 1, onder *b*, van het ontwerp — behoudens de hier niet terzake doende uitbreiding van de strafbaarheid tot het in voorraad hebben van stukken — materieel overeenkomt met de verbodsbepaling van artikel 2, eerste lid onder 2° van de Loterijwet. Echter wordt de toepasselijkheid, die thans beperkt is tot loterijen, door het vervallen van het onderscheid tussen hazardspel en loterij verruimd tot het bevorderen van deelneming aan in het buitenland bedreven hazardspel. Theoretisch kunnen handelingen als door de aan het woord zijnde leden als voorbeeld genoemd ook thans onder bepaalde voorwaarden strafbaar zijn, nl. als uitlokking van de overtreding van artikel 457 van het Wetboek van Strafrecht door middel van het verschaffen van inlichtingen. In zoverre verandert er dus niet veel, wanneer de ontworpen bepaling kracht van wet verkrijgt. Aan de ondergetekenden zijn geen gevallen bekend, waarin reisbureaus e.d. zijn vervolgd wegens uitlokking van deelneming aan hazardspel in het buitenland. Zij verwachten niet dat de praktijk op basis van de nieuwe bepaling een ander beeld zal vertonen. In de gegeven voorbeelden is hoogstens sprake van een zeer indirecte vorm van bevorderen, waarbij het nodige bewijs van schuld niet wel valt te leveren. Denkbaar is echter dat de bepaling voor een enkel excessief geval op het terrein van hazardspel haar nut zou kunnen hebben. Vooralsnog zouden de ondergetekenden, met gerustheid, de ontwikkeling der jurisprudentie willen afwachten.

Loterijen (artikel 3) en prijsvragen (artikel 28). De vele leden, die stelden de in artikel 28 gehandhaafde grens van duizend gulden voor discussie vatbaar te achten, deden niet uitkomen of zij deze grens te laag of te hoog vinden. Reeds hierom kunnen de ondergetekenden thans moeilijk op dit punt ingaan.

Het is de ondergetekenden niet gebleken, dat behoefte bestaat aan de mogelijkheid om (zonder vergunning) prijsvragen met hogere prijzen dan duizend gulden uit te schrijven ingeval de oplossing aan eisen van vakmanschap of originaliteit moet voldoen. Mocht een dergelijke behoefte aantoonbaar zijn, dan willen zij gaarne overwegen in hoeverre daaraan zou kunnen worden tegemoetgekomen.

Van verschillende zijden werd onevenwichtigheid in de rege-

ling bespeurd, nu enerzijds commerciële loterijen verboden zijn en anderzijds prijsvragen met prijzen van niet meer dan duizend gulden zijn toegelaten.

Deze stand van zaken komt naar het oordeel van de ondergetekenden overeen met de oorspronkelijke bedoelingen van de wetgever, indien sommigen der aan het woord zijnde leden daarmede het oog hebben op de wetgever, die de laatste wijziging van de Loterijwet van 1961 tot stand bracht. Tevoren waren prijsvragen, niet zijnde loterijen, niet aan enige beperking onderworpen. Deze beperking is in 1961 als aanvulling op de kansspelbepalingen aangebracht juist omdat prijsvragen in de maatschappelijke werkelijkheid in verschillende opzichten overeenkomst met eigenlijke kansspelen vertonen. Tot algehele gelijkstelling van beide heeft de wetgever echter in 1961 niet willen besluiten. Het ontwerp stelt in dezelfde lijn evenmin een algeheel verbod van prijsvragen in de commerciële sfeer voor. Het gaat echter niet aan, zo menen de ondergetekenden, het verbod van commerciële loterijen nu te willen mitigeren omdat prijsvragen tot een zekere grens vrij zijn gebleven. Gelet op de historische ontwikkeling zou men eerder kunnen betogen dat deze loterijen en prijsvragen thans gelijkelijk verboden behoren te worden om het gewenste „evenwicht” te bereiken.

De ondergetekenden hebben, afgezien van het vorenstaande, geen aanleiding gevonden om tegemoet te komen aan het in middenstandskringen levende verlangen om commerciële loterijen binnen zekere grenzen toe te laten. Zij zien hierin — dit in antwoord op hetgeen vele leden hieromtrent opmerkten — een ongewenste doorbreking van het wettelijke systeem, dat vanouds gebaseerd is op de gedachte dat een beroep op de speelzin van het publiek niet behoort te worden gedaan voor particuliere doeleinden.

Overigens menen de ondergetekenden dat ook thans aan de middenstand voldoende mogelijkheden ter beschikking staan om tijdens winkelweken e.d. het publiek bepaalde attracties te bieden. Er kunnen prijsvragen met prijzen tot f 1000 worden uitgeschreven en voorts kunnen z.g. winkelweekloterijen ten behoeve van een algemeen belang (waarbij de loten gratis worden verstrekt bij aankoop van een bepaald bedrag aan winkelwaar) met vergunning worden georganiseerd. Dergelijke vergunningen plegen, met name voor de decembermaand, veel te worden verleend.

Aan het adres van sommige leden, die over dit onderwerp eerder aan het woord waren, zij opgemerkt dat het invoeren van een maximum voor het totale prijzenpakket voor reclameprijsvragen naar het oordeel van de ondergetekenden de positie van de middenstand niet noemenswaard zou verbeteren. Het publiek pleegt namelijk meer af te gaan op de hoogte der te winnen prijzen (die f 1000 kan zijn) dan op het aantal dier prijzen.

Speelautomaten. Gaarne namen de ondergetekenden er nota van dat de voorgestelde bepaling met betrekking tot de speelautomaten bij verschillende leden voldoende wekte. Inderdaad kunnen deze apparaten, naar in de praktijk is gebleken, met name de jeugd er toe verleiden om in korte tijd veel geld te verspelen.

Sommigen der leden vroegen zich af of de ontworpen bepaling wel de nodige waarborgen biedt voor een uniform ontheffingsbeleid. Het antwoord moet ontkennend luiden. Bewust laat artikel 29 het aan de prudentie van de burgemeester over, te beoordelen of een ontheffing kan worden verleend. Uiteraard bestaat voor de gemeenteraad de bevoegdheid bij verordening de voorwaarden te regelen waaronder de burgemeester vergunning kan verlenen.

Naar in de memorie van toelichting is uiteengezet bedoelt de onderhavige bepaling slechts te verzekeren enerzijds, dat speelautomaten niet zonder vergunning kunnen worden geëxploiteerd, en anderzijds dat de mogelijkheid om een vergunning te verkrijgen niet bij plaatselijke verordening bij voorbaat geheel wordt uitgesloten. Verder behoeft, naar de ondergetekenden menen, voorshands niet te worden gegaan. De beperkte strekking van het voorschrift doet het minder wenselijk voor-

komen, een centrale administratie van vergunningen en/of een maximumstelsel in het leven te roepen.

De ondergetekenden delen het vertrouwen van sommige anderen der hier aan het woord zijnde leden, dat de nieuwe regeling enige meerdere uniformiteit zal brengen. Hun vraag waarom de vergunningsbevoegdheid niet aan burgemeester en wethouders wordt verleend — waarvan vele leden vooralsnog de voorkeur zouden geven — is in de toelichting beantwoord met verwijzing naar het hieromtrent gepleegde overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en naar een arrest van de Hoge Raad betreffende artikel 221 van de Gemeentewet. In het bedoelde, uit 1939 daterende arrest werd overwogen dat een aan het publiek gegeven gelegenheid om deel te nemen aan een apparaatspel is te beschouwen als een openbare vermakelijkheid, en dat ingevolge artikel 221 van de Gemeentewet daarvoor uitsluitend vergunning kan worden verleend door de burgemeester, weshalve een verordening, deze bevoegdheid opdragende aan burgemeester en wethouders, met de wet in strijd is.

De onderhavige wet zou niettemin de vergunningbevoegdheid aan burgemeester en wethouders kunnen toekennen, doch de ondergetekenden zouden liever de ontworpen bepaling handhaven, die aansluit bij de huidige praktijk en overeenkomt met de in gemeentelijke kring levende wensen.

Vele andere leden, die eveneens de strekking der ontworpen bepaling toejuichten, meenden dat ter voorkoming van een casuïstische toepassing onderscheid dient te worden gemaakt tussen mechanische toestellen die voor het betreffende spel noodzakelijke voorwaarden zijn, en die welke daarvoor — zoals bij het bowlingspel — slechts hulpmiddelen zijn. Anders dan bedoelde leden menen de ondergetekenden dat de gekozen omschrijving voldoende duidelijk de voor een spel gebezigde mechanische hulpmiddelen uitsluit. Van deze kan naar hun oordeel niet worden gezegd dat zij zijn „ingericht” voor de beoefening van een spel, hoogstens dat zij daartoe dienstbaar zijn. Bowling is derhalve niet een door het wetsontwerp verboden spel.

Verscheidene leden, die in dit verband opkwamen voor de gemeentelijke autonomie, zullen wellicht na de vorenstaande nadere toelichting voldoende zijn gerustgesteld aangaande de zeer beperkte strekking der ontworpen bepaling. Zij zal gemeenteraden niet verhinderen, voor aangelegenheden betreffende speelautomaten warm te lopen. Nadere adviezen behoeven naar de mening van de ondergetekenden niet meer te worden ingewonnen.

Staatsloterij. Met betrekking tot het afwijzende standpunt, dat enkele leden innamen ten aanzien van de bepaling, die de mogelijkheid opent om in de toekomst zes in stede van vier loterijen per jaar te houden, moge worden verwezen naar hetgeen daaromtrent gesteld is op blz. 9 van de memorie van toelichting en wordt verhaald, dat de bedoeling daarvan niet is, noch dat daarvan verwacht wordt, dat de speelzucht er door zal worden gestimuleerd. Het huidige trage verloop van de staatsloterijen brengt velen er toe om deel te nemen aan buitenlandse loterijen. Een betere spreiding van de staatsloterijen in de tijd kan er toe bijdragen, dat de invloed van de buitenlandse loterijen wordt teruggedrongen.

De ondergetekenden waarderen het, dat sommige leden, ook al konden zij voor het instituut van de Staatsloterij weinig waardering opbrengen, het niet voor onjuist hielden, dat dit instituut wordt gemoderniseerd, waardoor tevens een kostenbesparing bereikt wordt, alsook dat hun een afschaffing van het klassikale stelsel, gezien de remmende werking hiervan, ongewenst voorkwam.

Het in de memorie van toelichting genoemde plafond van 60 mln. per jaar houdt rekening met de op lange termijn te verwachten stijging van de vraag naar loten wegens de toename van de bevolking, de geldontwaarding en een mogelijke terugdringing van de buitenlandse loterijen. Het beneden dit plafond uit te geven aantal loten wordt in elke loterij bepaald nadat onderzocht is hoe groot de vraag van het publiek naar loten zal zijn. In 1951 was geen maximum gesteld

aan het aantal uit te geven loten; toen beliep de uitgifte rond 17,5 mln. Bij de invoering van de Loterijwet in 1952 werd het plafond bepaald op 26,88 mln. en werd rond 20 mln. uitgegeven. In 1955 werd het plafond gebracht op 40,32 mln. en beliep de uitgifte bijna 28 mln. Bij een gelijk plafond in 1963 was de uitgifte rond 35,6 mln. Gezien deze stijging van de vraag naar loten in de laatste 12 jaren is het noodzakelijk het bestaande plafond te verruimen, wil het niet binnen afzienbare tijd nodig worden opnieuw met een voorstel tot wetswijziging te komen.

De verruiming van de bepalingen inzake de Staatsloterij, die deze leden terecht aanwezig achtten en die gelegen is in de verhoging van de maximaal toelaatbare aantallen uit te geven loterijen en loten is, zoals uit het vorenstaande blijkt, slechts een verruiming van grenzen waarbinnen de Staatsloterij moet blijven, doch heeft geenszins de strekking om de deelneming te stimuleren.

De ondergetekenden nemen er gaarne nota van, dat sommige andere leden bij hun beschouwingen vooropstelden, dat bij hen het verlangen leefde om mede met behulp van de Staatsloterij de invloed van buitenlandse loterijen zoveel als mogelijk is af te dammen, alsook dat zij in dit licht gezien instemden met de voorgestelde uitbreiding van het aantal loterijen per jaar.

Dat deze leden eveneens instemden met het voornemen van de Regering om de Staatsloterij aan te passen aan de gewijzigde maatschappelijke omstandigheden en om door modernisering te komen tot vereenvoudiging en besparing van kosten, hebben de ondergetekenden met voldoening vernomen.

De bij deze leden gerezen vraag of de gewijzigde maatschappelijke omstandigheden er niet toe moeten leiden om de opbrengst van de Staatsloterij niet meer in 's Rijks kas te laten vloeien, doch te storten in een fonds dat tot doel heeft projecten van algemeen nut, die door huidige omstandigheden (nog) niet voor subsidie uit de openbare kas in aanmerking komen, door financiering mogelijk te maken, wordt ontkennend beantwoord. Nog daargelaten dat voor de handhaving van het instituut der Staatsloterij geen beroep wordt gedaan op de noodzaak of wenselijkheid om in de behoeften van de schatkist mede te voorzien door de opbrengst van de Staatsloterij, bestaan tegen een dergelijke maatregel verschillende bezwaren.

De opbrengst van de Staatsloterij is relatief gering en de verdeling daarvan onder een wellicht groot aantal organisaties zou vele moeilijkheden opleveren. Het verlenen van subsidie behoort te geschieden uit de staatskas, waarbij de aanvragen naar gelang van het doel waarvoor ze worden gedaan het best kunnen worden beoordeeld door de ministers, die daarbij betrokken zijn. Voorts zou het geven van een dergelijke bestemming aan de opbrengst van de Staatsloterij er toe leiden, dat de verkoop wordt gestimuleerd, hetgeen niet in overeenstemming is met de doelstelling en de opzet van de Staatsloterij. Soortgelijke voorstellen zijn ook in het verleden afgewezen; verwezen moge worden naar het antwoord op een vraag van de heer Lucas (aanhansel Tweede Kamer, zitting 1952-1953, blz. 48, 59) en de memorie van antwoord inzake de Rijksbegroting voor het dienstjaar 1964 — hoofdstuk VII B (zitting 1953-1954 — 3200, stuk nr. 9, § 8).

Een voorbeeld dat de opbrengst van een van overheidswege georganiseerde loterij voor bepaalde charitatieve of culturele doeleinden wordt bestemd vindt men in België; het is echter niet bekend of de aldus gesteunde instellingen niet ook op andere wijze voor subsidie uit de openbare kas in aanmerking komen. Wel staat vast, dat daar voor de verkoop telkenmale grootscheepse reclamecampagnes worden op touw gezet.

Op de vraag van vele leden — die de nieuwe bepalingen eveneens een verbetering achtten — omtrent de inkomsten van het Rijk uit de Staatsloterij kan worden medegedeeld, dat volgens de laatste volledig bekende gegevens, d.z. die over 1962, het netto overschot van de Staatsloterij f 2 430 000 was op een totale inleg van f 35 280 000. Daarnaast werd aan loterijbelasting in de schatkist gestort f 1 482 000. Zoals in de memorie van toelichting bij artikel 9 reeds is gezegd worden de inkomsten in het nieuwe systeem bij een voorgenomen uit-

gifte van vijf loterijen per jaar geraamd op f 2 750 000. Na aftrek van de personele en materiële uitgaven van de directie zal dan rond f 2 400 000 overblijven.

De invoering in Nederland van het z.g. lotto, waarnaar sommige evenbedoelde leden informeerden, wordt niet overwogen. Voorhands wordt verwacht, dat de mogelijkheden die het wetsontwerp biedt voldoende zullen zijn om de speelzucht in gematigde banen te kanaliseren.

Ook de ondergetekenden zien het als een gunstig gevolg van de verlaging van de prijs van een lot tot f 20, waarmede deze leden gaarne instemden, dat de kans op een onverdeelde hoofdprijs ook aan anderen kan toevallen dan aan de meer welgestelde klassen van de bevolking. Zij hebben met genoegen geconstateerd, dat het ook aan vele andere leden voldoening had geschonken, dat het nieuwe voor de reorganisatie ontworpen systeem dit gevolg meebrengt en dat het anderzijds nog kostenbesparend zal werken.

Ten antwoord op een desbetreffende vraag, die vele leden in verscheiden groeperingen gesteld hebben, delen de ondergetekenden mede dat het hun wenselijk voorgekomen is het deel van de bepalingen omtrent de Staatsloterij, waarvan de commissie-Wiarda voorstelde dit in een algemene maatregel van bestuur onder te brengen, desondanks in de tekst van artikel 9 te verwerken omdat het de hoofdlijnen bevat van de opzet en de omvang van de Staatsloterij. De daarin gestelde normen laten huns inziens voldoende ruimte om ook bij wisselende tijdsomstandigheden een slagvaardig beleid te voeren.

De positie en de beloningen van de collecteurs, collectrices en debitanten, waarover vele leden een uiteenzetting op prijs zouden stellen, zijn als volgt geregeld. Collecteurs en collectrices worden aangesteld door de Minister van Financiën op plaatsen waar een voldoende vraag naar loten bestaat om te kunnen verwachten, dat zij een collecte van tenminste 200 loten per loterij zullen kunnen verkopen. Hun inkomen uit de lotenverkoop ligt thans in de regel tussen f 4500 en f 9000. Zij mogen geen nevenberoep uitoefenen. Debitanten zijn personen, aan wie door de Directie der Staatsloterij de bevoegdheid wordt gegeven onder toezicht van een collecteur of collectrice een beperkt aantal staatsloten te verkopen. Zij worden in het algemeen aangewezen voor plaatsen waar geen grote vraag naar loten bestaat. Voor de debitanten is het inkomen uit de lotenverkoop een bijverdienste, die naar gelang van plaatselijke omstandigheden ligt tussen f 300 en f 3000.

In principe werken beide categorieën lotenverkopers uitsluitend op provisiebasis. Onder het huidige bestel bedraagt deze provisie f 10 per geheel lot, d.i. het verschil tussen de inleg van f 70 en de verkoopprijs van f 80. Echter zou wanneer uitsluitend het beginsel „provisie naar verkoop” werd gehanteerd, het doel om aan de collecteurs en collectrices een redelijk inkomen te verschaffen niet worden bereikt of worden voorbijgeschoten. Een beginneling zal veelal niet meer dan 50 loten per loterij zelf kunnen verkopen, hetgeen niet meer dan bruto f 2000 per jaar zou opleveren. Lang gevestigde, goed lopende kantoren echter zetten wel 500 tot 1000 loten per loterij om en zouden dus een inkomen van f 20 000 tot f 40 000 kunnen halen. Een redelijk inkomen voor ieder wordt nu bereikt door aan een beginnende collecteur of collectrice 125 loten op een provisie van f 10 toe te wijzen. Deze toewijzing wordt geleidelijk verhoogd tot een maximum van thans 225 loten per loterij. Wanneer op deze basis aan een ieder een toewijzing is gegeven en ook de loten voor de debitanten zijn toegewezen, blijven bij een totale lotenuitgifte, die iets beneden de verwachte vraag wordt vastgesteld, 10 tot 15 duizend loten over. Deze loten worden tegen een inleg van f 79 uitgegeven aan de kantoren, die aan de normale toewijzing niet voldoende hebben. Daardoor wordt, gegeven het feit dat de grote kantoren hun behoefte aan loten niet volledig bij de directie kunnen dekken, tevens bereikt dat de beginnende en zwakke kantoren hun overschotten tegen f 78 tot f 79 aan collega's kunnen overdoen en dus slechts weinig van hun winst per lot behoeven te laten vallen. Anderzijds wordt voorkomen, dat een inkomen uit de lotenverkoop zou worden genoten, dat

ver uitgaat boven hetgeen een ambtenaar in een gelijkwaardige functie verdient. Door de vorenbedoelde normale toewijzingen te verhogen is sedert het begin van de vijftiger jaren bereikt, dat de inkomsten van deze functionarissen ongeveer gelijke tred hebben gehouden met de stijging van het loon- en inkomenspeil. In het gewijzigde systeem zullen de inkomsten zich op ongeveer gelijke wijze blijven ontwikkelen. Een honorering van deze lotenverkopers met een provisie van 10 tot 12½ procent van hun verkoop, waaruit zij hun eigen kantoorkosten moeten betalen, legt naar het oordeel van de tweede ondergetekende geen te grote last op het budget van de Staatsloterij. Wel is het een royale beloning omdat het werk, verbonden aan de verkoop van een normale collecte, lang geen volle dagtaak vordert en omdat daarvoor generlei diploma of opleiding, meer dan lagere school, nodig is. Het ware wellicht te billijken geweest als in de tijd, dat het algemeen ouderdomspensioen en het algemeen weduwe- en wezenpensioen werden ingevoerd, het maximum-inkomen uit de normale collecte verlaagd was omdat het merendeel van de collecteurs en collectrices in het genot van één van deze pensioenen is gekomen en een aantal van hen daarnaast nog een ander pensioen geniet, dat veelal behoorlijk is verhoogd. Echter is een aanmerkelijk aantal van deze functionarissen uitsluitend aangewezen op het inkomen uit de lotenverkoop en is het toch wel bezwaarlijk om bij gelijke activiteit te discrimineren in het inkomen, ook al is het vergeven van een collecte een vorm van hulp.

De collecteurs, collectrices en debitanten zijn niet vertegenwoordigd in de ambtenarenbonden, die aan het georganiseerd overleg deelnemen. De belangen van de collecteurs en collectrices worden behartigd door de Vereniging van Collecteurs en Collectrices van de Nederlandse Staatsloterij.

Zoals hiervoor is uiteengezet is het uitgangspunt voor de beloning van de collecteurs en collectrices, dat zij provisie genieten van elk verkocht lot. Ieder krijgt de mogelijkheid zijn inkomsten op te voeren ten minste tot de provisie van de maximum-normale collecte. In verband met de loonronde van 1 januari 1964 zijn de collecten met 12½ procent verhoogd. Omdat de vraag naar loten aanmerkelijk hoger ligt dan het aantal loten, dat moet worden uitgegeven om iedere verkoper een redelijk inkomen te waarborgen en de werkzaamheden verbonden aan de verkoop van een normale collecte lang geen volle dagtaak vergen, brengt een efficiënt beleid mede deze verkopers de inkomstenverhoging te laten verdienen door hun de gelegenheid te geven meer loten tegen een provisie van f 10 te verkopen. In de gevallen, dat men door plaatselijke of andere omstandigheden niet in staat is alle loten zelf aan het publiek te verkopen, bestaat altijd de mogelijkheid het overschot met behoud van het grootste deel van de provisie aan andere kantoren over te doen. Het is niet gewenst om zonder noodzaak de loonsverhoging te bewerkstelligen door het bedrag van de provisie per lot te verhogen. Dit laatste zou de prikkel, die sommigen nodig hebben om zich enige inspanning te geven voor hun werk, wegnemen en er bovendien toe leiden dat op den duur het gehele overschot van de Staatsloterij zou verdwijnen alsook dat tenslotte de aan prijzen uit te loven sommen verlaagd zouden moeten worden om te voorkomen, dat de Staatsloterij verlies zou opleveren.

Het is niet juist, dat collecteurs of collectrices, die hun loten niet zelf kunnen verkopen, niet in aanmerking komen voor een inkomensverhoging. Wel heeft een beperkt aantal van de verkopers, dat door onvoldoende activiteit meer dan 20 procent van de toewijzing niet zelf verkocht, dit jaar niet de volle verhoging (15-25 loten) gekregen doch slechts 5 loten per loterij. De taak van de collecteurs en collectrices is nu eenmaal de loten zelf aan het publiek te verkopen en niet om ze zonder enige moeite aan collega's over te doen en toch de provisie op te strijken. Het is bepaald niet zo dat hun de verkoop van meer loten niet is toegestaan en dat zij daardoor zijn gedupeerd.

Bij de aanstelling van debitanten, die zoals hiervoor is gezegd in de regel alleen geschiedt daar waar voor een collec-

teur of collectrice geen plaats is, wordt altijd rekening gehouden met de belangen van reeds bestaande verkoopkantoren. Er zijn in de laatste jaren wel een paar klachten geweest, doch geen daarvan bleek bij onderzoek gegrond te zijn.

Op de vraag van sommige leden of ook in de toekomst volledig vree vast te houden aan de niet-commerciële opzet van het verkoopapparaat van de Staatsloterij moet de tweede ondergetekende antwoorden, dat de ervaring van de laatste jaren heeft uitgewezen, dat dit niet immer mogelijk zal zijn. Door de sterke verbetering van de algemene sociale voorzieningen zijn er tegenwoordig — minder dan vroeger — sollicitanten, die buiten hun schuld in grote financiële nood verkeren en wier persoonlijke omstandigheden zodanig zijn, dat het geven van een collecte of een debitantschap de beste vorm van hulpverlening is. Echter zijn er nog immer dergelijke gevallen en andere waarin een (bij)verdienste uit de verkoop van staatsloten een bij uitstek geschikte oplossing is om in redelijke mate in de financiële behoeften van het gezin te voorzien. In de eerste plaats wordt hier gedacht aan alleenstaande vrouwen, die nog jarenlang de opvoedingslasten van nog jonge kinderen moeten dragen, en aan invaliden. Voor aanstelling is overigens vereist, dat de sollicitanten kantoor kunnen houden op een punt waar daaraan behoefte bestaat en dat zij persoonlijk geschikt zijn voor de functie. Ontbreken dergelijke sollicitanten voor een bepaalde vacature dan zullen ook gegadigden, die het financieel niet zo zeer nodig hebben voor een aanstelling in aanmerking komen. In de laatste jaren hebben zich omstreeks 100 sollicitanten gemeld voor gemiddeld 23 vacatures per jaar. Zij kwamen in hoofdzaak uit de middenklasse van de bevolking, doch ook uit de arbeidersstand en uit de intellectuele vrije beroepen.

Sportprijsvragen. Anders dan enkele leden, die te dezen aanzien verwezen naar hun in de inleiding weergegeven standpunt, gaven sommige leden, die ook reeds blijk gaven bezwaar te hebben tegen verhoging van de maximumprijs bij sportprijsvragen, er de voorkeur aan hun bezwaren nader uiteen te zetten.

De bedenking, die bedoelde leden hadden tegen de motivering van het voorstel, in zoverre hier het concurrentieargument wordt gehanteerd nadat dit eerst was verworpen, acht ten de ondergetekenden ongegrond. Het oogmerk om de Nederlandse sporttotalisator een behoorlijke belangstelling te doen behouden is namelijk veel minder verstrekkend dan het oogmerk om een concurrentiestrijd met buitenlandse kansspelen te ontkenen. De voorgestelde verhoging is enkel bedoeld als een middel om de levensvatbaarheid van de bestaande sporttotalisator te handhaven, gegeven de belangstelling voor veel meer „biedende” buitenlandse kansspelen. Het betreft hier dus een maatregel in de „defensieve” sfeer, waarmee niet wordt afgedaan aan het principe van kanalisering.

Klachten van de zijde der Staatsloterij, als zouden de sportprijsvragen afbreuk doen aan de belangstelling voor de Staatsloterij, zijn de ondergetekenden niet bekend.

De toelichting op de voorgestelde wijzigingen van de opzet der Staatsloterij gewaagt daar ook niet van, en evenmin van het streven om de Staatsloterij met de sportprijsvragen te doen concurreren. Een ontwikkeling, waarbij „het kanaal steeds breder wordt”, zouden de ondergetekenden zeker niet willen bevorderen.

Dat de sportprijsvragen een bedreiging van de zedelijke en geestelijke welstand van ons volk zouden vormen, is de ondergetekenden uit niets gebleken. De aan het woord zijnde leden, die dit als hun ernstige bezwaar tegen verhoging van de maximumprijs aanvoerden, motiveerden ook niet waarop zij hun stelling baseren.

Met voldoening vernamen de ondergetekenden dat sommige andere leden konden instemmen met de „kanalisatiegedachte” en de voorgestelde verhoging, gelet op de ervaringen met de sporttotalisator, verantwoord achtten. Met deze leden beschouwen de ondergetekenden de maximumprijs als een essentieel element van de wettelijke regeling, hetgeen dan ook de reden is waarom zij menen dat de grens in de wet zelf be-

hoort te worden gesteld. Inderdaad is het gewenst, een zeker verband te leggen tussen de maximumprijs van de voetbaltoto en de hoofdprijs van de Staatsloterij.

De ondergetekenden namen er nota van, dat bedoelde leden de verhoging van de maximumprijs te eerder aanvaardbaar vonden omdat slechts in weinig gevallen de eerste prijs aan één persoon toevalt.

Vele leden gaven uiting aan hun begrip voor de kanalisatiegedachte, doch verbonden daaraan de waarschuwing dat de overheid zelfs de schijn van „betutteling” moet vermijden. De ondergetekenden verstaan deze waarschuwing aldus, dat niet met te zeer in details tredende regelingen de burgers in hun vrijheid van handelen onnodig moeten worden beperkt. Zij menen dat het ontwerp hiertoe ook bepaald niet leidt, daargelaten waartoe het in sommige ogen misschien *schijnt* te leiden. Het beoogt, in de lijn van de thans geldende regeling, voor het terrein der sportprijsvragen zekere grenzen te trekken, die bij het uitgangspunt dat kanalisatie nodig is, nu eenmaal behoren te worden getrokken, doch laat naar het oordeel van de ondergetekenden binnen die niet te nauw getrokken grenzen voldoende „speelruimte” voor de organisatoren en het grote publiek.

De term „vrijheid in gebondenheid” lijkt hun de situatie treffend te kunnen karakteriseren.

Dat van excessen in de praktijk niet is gebleken is eerder een argument voor de stelling van de regeling juist is, dan voor die dat zij gevoeglijk kan worden verruimd. Dat de activiteiten welke de sportverenigingen in dit kader kunnen ontwikkelen de zelfwerkzaamheid der verenigingen ten goede zijn gekomen, menen de ondergetekenden wel te kunnen bevestigen.

Inderdaad heeft de sporttotalisator in Nederland zijn eigen karakter, verschillend van de Staatsloterij. Onnodige belemmeringen dienen — het is reeds erkend — haar niet in de weg te worden gelegd. Intussen ontgaat de ondergetekenden dat op logische gronden bezwaar zou kunnen worden gemaakt tegen de passages in de memorie van toelichting die over de verhouding 60—40 en het verbod van prijsbepaling naar fictieve uitslagen handelen. Het betreft hier twee geheel verschillende zaken. Toen werd betoogd dat de invoering van fictieve uitslagen ongewenst is om de sportprijsvragen niet te zeer het karakter van een zuivere loterij te doen verkrijgen, werd daarmee uiteraard alleen bedoeld dat bij sportprijsvragen de kansbepaling behoort te geschieden door de uitslag van werkelijk gespeelde wedstrijden en niet door andere toevalsfactoren. Hiermede is niet in strijd dat het daarnaast gewenst wordt geacht om bij de vaststelling van het kostenpercentage aan te sluiten bij het voor loterijen aangehouden percentage.

Indien men met de aan het woord zijnde leden verder vraagt of het doelmatiger is de maximumprijs in dan wel buiten de wet te regelen, is het antwoord afhankelijk van wat men in dit verband onder doelmatig verstaat. De ondergetekenden menen, dat hier in elk geval niet de doorslag mag geven dat een regeling buiten de wet iets sneller en gemakkelijker zou kunnen worden gewijzigd. Zo nodig is ook de wetgever in formele zin in staat, op korte termijn tot resultaten te komen, getuige onder meer — naar zij hopen — de totstandkoming van deze wet binnen negen maanden na indiening van het ontwerp.

De reden waarom in het ontwerp aan een maximumprijs wordt vastgehouden is hierin gelegen, dat naar het oordeel van de ondergetekenden een algehele vrijlating daarvan niet zou stroken met het hoofddoel van de ontworpen regeling: de speelzin te „kanaliseren”. Het stellen van een grens aan de hoogte der prijzen is één van de middelen daartoe. De belangstelling van het publiek dient niet extra te worden geprikkeld door zeer hoge prijzen. Uiteraard kan men van mening verschillen over de vraag waar de grens moet liggen, doch dat deze er dient te zijn staat voor de ondergetekenden vast. Naar hierboven reeds werd opgemerkt kan een verwijzing naar de (gunstige) praktijk van de afgelopen jaren moeilijk als redengevend voor het andere standpunt worden opgevat.

Het systeem van proportioneel met de inleg wisselende prij-

zen is het thans met de vereiste goedkeuring door de organiserende stichting gehanteerde. Van het voor prijzen beschikbare bedrag (33 pct. der wekelijkse bruto-inleg) pleegt 55 pct. te worden bestemd voor de eerste prijs, 30 pct. voor de tweede en 15 pct. voor de derde prijs. Voorzover onbekendheid met de hoogte van de prijs voor de deelnemers aantrekkelijk is, wordt aan hun verlangens in ruime mate tegemoet gekomen, ook al omdat tevoren niet valt te voorspellen of het bedrag van een prijs door meer deelnemers zal moeten worden gedeeld, en zo ja door hoeveel.

In tegenstelling tot de aan het woord zijnde leden menen de ondergetekenden dat het ontwerp voldoende elementen bevat om de Nederlandse sporttoto een behoorlijke belangstelling te doen behouden, waarbij zij met name wijzen op de verhoging van het maximum voor prijs en inleg.

Verscheidene leden bepleitten loslating van het maximum voor de prijzen met het oog op de concurrentie van buitenlandse loterijen. De ondergetekenden mogen voor hun standpunt verwijzen o.m. naar hetgeen hieromtrent eerder in deze memorie werd opgemerkt. Zij voegen hieraan toe dat de aan het woord zijnde leden, stellende dat de Nederlandse sporttotalisator steeds verder teruggedrongen wordt, er blijkbaar aan voorbijgaan dat het ontwerp voorzieningen voorstelt die beogen de ontwikkeling in gunstige zin te beïnvloeden.

Inderdaad is het niet geheel juist dat het prijzenmaximum wordt verdubbeld; dit geldt alleen als men de brutobedragen in aanmerking neemt. Het voorstel om het maximum op f 100 000 zonder aftrek van belasting te bepalen is gedaan om het nettobedrag niet hoger te stellen dan in de Staatsloterij kan worden gewonnen.

Hierboven werd reeds vermeld, dat de ondergetekenden het geregeld blijven van het maximum van de prijzen in de wet zelf gewenst achten. De suggestie om de vaststelling van het bedrag aan de Kroon te delegeren, waarbij de aan het woord zijnde leden zich aansloten, kunnen zij dan ook niet overnemen.

Met vele andere leden verheugen zij zich over de goede samenwerking, die tussen de bij de opbrengst der sportprijsvragen betrokken groeperingen mogelijk is gebleken. Deze zal na het van kracht worden der voorgestelde definitieve regeling ongetwijfeld bestendig kunnen blijven. Inderdaad kon het uitblijven van excessen te gereder doen beslissen tot verhoging van de maximumprijzen.

De ondergetekenden kunnen onderschrijven dat de sport en de lichamelijke vorming — en trouwens ook de organisaties op het gebied van maatschappelijk werk, volksgezondheid en cultuur — de opbrengsten uit de sportprijsvragen thans moeilijk meer zouden kunnen missen. Aan het adres van de vele andere leden, die eerder het woord voerden en in dit verband wezen op de verantwoordelijkheid van de overheid voor een goede ontwikkeling van de sport in Nederland, mogen de ondergetekenden, waarschijnlijk ten overvloede, opmerken dat dit een problematiek betreft die buiten het kader van het onderhavige ontwerp valt.

De vele leden, die hun betoog na de in de vorige alinea beantwoorde opmerking voortzetten, vestigden de aandacht op het hierboven reeds door de ondergetekenden erkende belang van versterking van de „defensieve concurrentiepositie” tegenover buitenlandse kansspelen. Zij konden zich, tot voldoening van de ondergetekenden, verenigen met de grondgedachte der voorgestelde beperking van de maximuminleg per deelnemer, doch vroegen of het maximum niet beter bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald. Bedoelde leden noemden in dit verband een eventuele wijziging van het bedrag een louter kwantitatieve ingreep, waarvoor niet het gehele wetgevend apparaat in werking zou behoeven te treden. De ondergetekenden zijn daarentegen van oordeel dat niet alleen het maximum als zodanig, doch ook de hoogte daarvan in het geheel van de regulering der sportprijsvragen van wezenlijke betekenis is. Hierin ligt de reden dat het bedrag van de maximuminleg bij de wet wordt bepaald.

De aan het woord zijnde leden trokken uit het feit, dat slechts een klein deel van de deelnemers het maximumbedrag pleegt in te leggen, voorlopig een andere conclusie dan die,

dat aan verhoging van het maximum nauwelijks behoefte bestaat. Zij namen aan, dat de deelnemers die bereid zijn het maximumbedrag in te leggen, ook wel zullen deelnemen aan buitenlandse kansspelen en zij opperden de veronderstelling dat deze personen (door bedoelde leden „maximalisten” genaamd) zich voor een belangrijk deel zouden beperken tot deelneming aan de Nederlandse sportprijsvragen indien zij daarvoor meer geld zouden kunnen besteden. De ondergetekenden achten dit een interessante hypothese, doch zien vooralsnog niet in dat de door hen uit de inlegcijfers getrokken conclusie onjuist zou zijn.

Deze conclusie zou — in de terminologie van bedoelde leden — wellicht aldus zijn weer te geven dat de belangstelling hoofdzakelijk komt van de zijde der „optimalisten” en dat dezen zich welbevinden bij het huidige maximum. Overigens is, op andere gronden, reeds aan de wens van een „bescheiden verhoging” van de maximuminleg tegemoetgekomen.

Verscheidene leden, die reeds eerder verklaarden de noodzaak tot kanalisatie van de voetbaltotalisator niet in te zien en dus evenmin de noodzaak tot beperking van de inleg, bepleitten, bij vasthouding aan deze beperking, deze bij algemene maatregel van bestuur te regelen. Voor hun bezwaar hiertegen mogen de ondergetekenden verwijzen naar hetgeen zij hierboven dienaangaande hebben gesteld.

Met voldoening vernamen zij dat vele andere leden het voorgestelde bedrag van f 2,50 niet onredelijk achtten. Wat de wens van de stichting „De Nederlandse Sporttotalisator” op dit punt betreft is hun alleen bekend een voorstel tot afschaffing van het maximum. Een suggestie om het maximum tot f 2,80 te verhogen is door het bestuur niet te hunner kennis gebracht.

Omtrent de doelmatigheid van vaststelling van het maximumbedrag elders dan in de wet hebben de ondergetekenden reeds het nodige opgemerkt. Bepaling van het bedrag in een voorschrift aan de vergunning te verbinden — waardoor het derhalve bij besluit van de twee betrokken Ministers naar believen is te wijzigen — past naar hun oordeel niet in het stelsel van het ontwerp.

Met belangstelling en instemming namen de ondergetekenden kennis van de argumenten, op grond waarvan sommige leden zich konden verenigen met bepaling van de maximuminleg op f 2,50.

Zij erkennen gaarne dat de stichting „De Nederlandse Sporttotalisator” met gevoel voor verantwoordelijkheid medewerking pleegt te verlenen aan de uitvoering van de wettelijke bepalingen betreffende de sportprijsvragen. Zij menen tevens te mogen stellen, steeds een zo soepel mogelijk standpunt te hebben ingenomen tegenover desiderata van het stichtingsbestuur, en dat ook bij de opstelling van het onderhavige ontwerp te hebben gedaan. Op de in de toelichting aangegeven grond menen zij dat het niet juist zou zijn, de mogelijkheid van kansbepaling door middel van fictieve uitslagen in de wet te openen. Het bij sportprijsvragen toch nodige reële verband met sportwedstrijden dient niet — zij het ten dele — te worden verbroken. Zij kunnen derhalve evenmin het door verscheidene leden te dezer zake gehuldigde standpunt delen.

Het door bedoelde leden geopperde denkbeeld van een „schaduw-toto” van zaalsporten achten de ondergetekenden zeker de overweging waard. Zij zijn intussen van oordeel dat het in de eerste plaats op de weg van de organisatoren ligt, plannen voor inschakeling van andere sporten dan voetbal bij sportprijsvragen te ontwikkelen. De ondergetekenden zouden een grotere belangstelling voor andere sporten, zoals zaalsporten wel toejuichen, doch zij zouden — dit in antwoord op een vraag van vele andere leden — hun oordeel over de vraag of deze door een andere opzet van het sportprijsvragenprogramma ware te stimuleren willen opschorten totdat hun eventueel voorstellen van de zijde van het stichtingsbestuur hebben bereikt.

De ondergetekenden namen er met erkentelijkheid kennis van, dat sommige leden de bezwaren tegen verhoging van het kostenpercentage deelden, al is hun niet duidelijk wat deze leden in dit verband bedoelden met andere loterijen, „door

de op commerciële leest geschoeide organisatie in opdracht georganiseerd”.

De opbrengsten der sportprijsvragen worden ingevolge de voorschriften der vergunning — gepubliceerd in de editie Schuurman en Jordens der Loterijwet (nr. 69 van 1964, blz. 238) — voor 75 pct. besteed voor doeleinden op het gebied van sport en lichamelijke vorming, en voor het overige voor doeleinden op het terrein van het maatschappelijk werk, de volksgezondheid en de cultuur. Het nodige evenwicht is hier wel aanwezig daar de opbrengsten ook volgens artikel 16 van het ontwerp „in het bijzonder” aan de sportbeoefening en de lichamelijke vorming ten goede moeten komen. Een overzicht van de bestedingen in de laatste jaren is in een *bijlage* van deze memorie opgenomen.

Vele leden, die verwezen naar hun, inmiddels hierboven beantwoorde, opmerking over de argumentatie met betrekking tot de handhaving van de verhouding 60 pct.—40 pct. verklaarden niet zonder meer overtuigd te zijn dat het „traditionele verdelingsschema” ook bij de sportprijsvragen dient te worden gehandhaafd. De ondergetekenden kunnen met een beroep op de in de toelichting genoemde gronden, slechts hun overtuiging dienaangaande handhaven. De aan het woord zijnde leden erkennen blijkbaar ook zelf, dat verlaging van het percentage dat aan de diverse doeleinden ten goede moet komen zou betekenen dat voor deze doeleinden minder beschikbaar komt, tenzij men langs andere weg zou trachten, de bruto-opbrengsten omhoog te brengen. Deze leden, die hier het woord „versoepeling” gebruikten, dachten daarbij wellicht aan principiële wijziging van de opzet der ontworpen regeling, die beoogt de kanalisatiegedachte op dit terrein gestalte te geven. Het moge uit het voorafgaande duidelijk zijn dat de ondergetekenden het in deze richting niet zouden willen zoeken. Uittalingen hieromtrent van de zijde der Stichting Centraal Fondsenwervingsacties zijn hun niet bekend.

De mening van de aan het woord zijnde leden, dat de verdeling van het aan het C.O.F. toevallende percentage der opbrengsten zonder voorafgaande goedkeuring der betrokken ministers zou kunnen geschieden, moet op een misverstand berusten. Het goedkeuringsvereiste is in de vergunning zowel voor de N.S.F. als voor het C.O.F. gesteld. Er is echter in zoverre een verschil, dat in de sportsector de begunstigden telkens anderen kunnen zijn, terwijl de in het C.O.F. samenwerkende organisaties een constante vormen. Dit laatste maakt het mogelijk, de verdeling in een vooraf goedgekeurde verhouding te doen geschieden. De verdeelsleutel komt in de bijlage dezes, waarin o.m. de vraag naar de bestemming van de opbrengsten bij het C.O.F. wordt beantwoord, tot uitdrukking.

De paardensporttotalisator. Naar sommige leden terecht opmerkten, kan voor het organiseren van sportprijsvragen slechts één rechtspersoonlijkheid bezittende instelling worden aangewezen, terwijl deze beperking t.a.v. de totalisator niet geldt. De beperking tot één instelling bij de sportprijsvragen is destijds gesteld in verband met de voorgeschreven registratie der deelnemers.

Intussen is er voor de totalisator in feite ook steeds één vergunninghouder geweest en het is niet te verwachten dat dit in de toekomst zal veranderen. De ondergetekenden hebben er daarom geen bezwaar tegen, de betrokken bepalingen in dit opzicht gelijk te trekken. Bij nota van wijzigingen wordt hierin voorzien.

Van de verklaring van vele leden, dat zij er geen bezwaar tegen hebben dat de feitelijke regeling van de paardensporttotalisator, anders dan die van de voetbalpool, in handen is gelegd van de betrokken Ministers, namen de ondergetekenden gaarne nota.

Omtrent de door hen thans ter sprake gebrachte verhoging van de maximuminzet is overleg gaande.

Artikelen

Artikel 1. Het bevorderen van deelneming aan eventuele kansspelen op een kunstmatig eiland voor onze kust zal verbo-

den zijn ingevolge artikel 1, onder *b*. Om te kunnen optreden tegen de exploitanten zelf zal de Wet op de kansspelen dienen te worden vermeld in de algemene maatregel van bestuur ter uitvoering van artikel 2 van de ontworpen Wet installaties Noordzee (7643).

De Hoge Raad heeft bij het aangehaalde arrest van 6 februari 1962 (B.N.B. 1963/84) beslist dat het verstrekken van gratis entreebiljetten voor een voetbalwedstrijd in de sector betaald voetbal met daaraan verbonden kans op het winnen van een prijs een loterij in de zin der Loterijwet oplevert. Nu wordt voorgesteld, het element „voldoening aan een zekere voorwaarde” te doen vervallen staat nog eens te meer vast, dat dergelijke kansspelen verboden zijn.

De niet-strafbaarheid van deelneming aan in het buitenland georganiseerde kansspelen blijkt, naar het voorkomt, voldoende duidelijk uit de verschillende redactie van het bepaalde sub *b* en *c*.

Nog is gebleken, dat artikel 1, onder *d* (opzettelijk *en* in strijd met de waarheid het vermoeden te wekken ... etc.) onbedoeld en ten onrechte afwijkt van de overeenkomstige bepaling van artikel 27 der Loterijwet, waarin het woord „en” niet voorkomt.

Bij nota van wijzigingen wordt dit woord geschrapt.

Artikel 28. Thans is voor hazardspel niet vereist dat de deelnemers aan zekere voorwaarde voldoen; voor loterijen echter wel. Bij het vervallen van het onderscheid tussen beide begrippen is gekozen voor weglating van dit element voor alle kansspelen. Naar in de memorie van toelichting is opgemerkt bestond de noodzaak van keuze niet voor prijsvragen, die immers geen kansspelen zijn. De ondergetekenden zien geen bezwaar, prijsvragen waaraan geheel zonder verplichtingen kan worden deelgenomen buiten de werking der ontworpen wet te laten.

Artikel 31. De term „als bedrijf” is ontleend aan het huidige artikel 254*bis* van het Wetboek van Strafrecht. Blijkens de jurisprudentie op dat artikel (vgl. H.R. 1952, N.J. 1952, 379) is hiervoor vereist dat het gelegenheid geven op geregelde en stelselmatige wijze plaatsvindt, doch behoeft het oogmerk van winstbejag bij de exploitanten niet te worden bewezen. Nu naar het oordeel van de ondergetekenden bij de toepassing van artikel 31 op deze jurisprudentie kan worden voortgebouwd, zien zij geen voldoende reden voor een andere terminologie, bijv. ontleend aan de fiscale wetgeving.

Artikel 41. De gevraagde exemplaren van de statuten en het reglement van de Stichting Pensioenfonds van Collecteurs en Collectrices van de Nederlandse Staatsloterij zijn ter griffie van de Kamer neergelegd. In dit pensioenfonds wordt door de verzekerden acht procent van hun provisie gestort; door de Staat zijn of worden geen premies gestort. De premies zijn aan de hand van actuariële berekeningen vastgesteld.

De middelen van het fonds zijn belegd in hypothecaire schuldvorderingen en in ter beurze genoteerde effecten, waarin gelet op de bepalingen van de Beleggingswet gelden van de in deze wet genoemde Rijksfondsen en -instellingen kunnen worden belegd. Van 1950 tot eind 1963 heeft het fonds aan premies ontvangen f 3 180 000 en aan opbrengst van kapitaal f 276 000. In hetzelfde tijdperk is aan pensioenen uitgekeerd f 2 733 000 en hebben de bank- en administratiekosten de som van f 10 000 belopen. In het eerste volle jaar — 1951 — was het premie-inkomen f 176 000 en de pensioenlast f 115 000; voor 1964 is het premie-inkomen begroot op f 324 000 en de pensioenlast op f 400 000. De Staat heeft geen bijdrage gegeven aan z.g. „back-service” voor oudere verzekerden. Het fondsbestuur is samengesteld uit twee leden aangewezen door de Vereniging van Collecteurs en Collectrices van de Staatsloterij, twee departementsambtenaren en een onpartijdige voorzitter.

De betekenis van het bepaalde in het tweede lid is, dat het fonds, willen eventuele tekorten door de Staat krachtens de garantie worden bijgepast, geen hogere pensioenen mag uitkeren dan waarop ambtenaren, die wat hun inkomen betreft

staan op het niveau van het gemiddelde inkomen van de collecteurs en collectrices, ten hoogste recht kunnen doen gelden krachtens de Pensioenwet 1922. Daarbij is uitgegaan van een maximum-pensioengrondslag per 1 januari 1949 van f 3200. Het derde lid maakt het mogelijk de pensioenuitkeringen — en daarmee in wezen ook de pensioengrondslag — van jaar tot jaar aan te passen aan de stijging van het salarispeil van de vorenbedoelde ambtenaren. In 1950 was volgens de bepalingen van de Pensioenwet 1922 het maximum-ouderdomspensioen bij voormelde grondslag f 2240 en het maximum-weduwenspensioen f 1480. Op 1 januari 1964 waren die maxima onderscheidenlijk f 4270 en f 2612. De toevoeging „berekend naar een pensioengrondslag van f 3200” slaat op het gehele daaraan voorafgaande deel van de volzin. De toeslagen genoemd in het tweede lid zijn de percentsgewijze verhogingen van de pensioenuitkeringen, bedoeld in het derde lid, waarover hiervoór reeds gesproken is.

De officiële gegevens, als bedoeld zijn in het derde lid, wijzen uit dat het ambtelijke salaris dat in 1949 een pensioengrondslag gaf van f 3200, op 1 januari 1963 een pensioengrondslag gaf van f 6667. Het maximum-ouderdomspensioen, dat voor de collecteurs en collectrices bij de oprichting van het fonds f 2160 bedroeg, is na verschillende tussentijdse verhogingen op 1 januari 1964 met inbegrip van de welvaartsvastheidstoelage van 12,77 pct. f 4268 geworden en dus met bijna 100 pct. verhoogd. Het maximum-weduwenspensioen is van f 1500 op f 2137 gekomen. Dat deze stijgingen achterblijven bij die van het salarispeil wordt veroorzaakt door de inbouw van het algemeen ouderdomspensioen. Voor pensioenen, berekend over een diensttijd van minder dan 40 jaren, liggen de verhoudingen tussen de toestand van 1950 en nu anders. Aanvankelijk is namelijk de regeling wegens het ontbreken van de thans wél bestaande algemene sociale voorzieningen en de toen over het algemeen hoge leeftijd bij indiensttreding van de collecteurs en collectrices, zó opgezet, dat het maximumpensioen reeds bij een diensttijd van 22 jaren werd uitgekeerd en dat voor een diensttijd van slechts 12 jaren vijf/zesde gedeelte daarvan werd gegeven. Na de totstandkoming van de Wet pensioenmaatregelen 1963 heeft het bestuur van de stichting het reglement zodanig veranderd, dat de uitkeringen vrijwel geheel op dezelfde voet worden berekend als de rijkspensioenen. Verkregen rechten zijn bij deze wijziging niet aangetast.

De bepaling van het vierde lid slaat op de handelingen van het fondsbestuur. In het fonds, dat is opgericht door de eerder genoemde vereniging en dat dus een onderlinge pensioenverzekering geeft, die de collecteurs en collectrices zelf aangaat, is de overheid niet als werkgeefster vertegenwoordigd. Dat twee ambtenaren, aangewezen door de Minister van Financiën, volgens de statuten in het bestuur zitting hebben, is bepaald met het oog op de verplichtingen van de Staat wegens de garantie. Een en ander is uitvoerig uiteengezet in de memorie van antwoord inzake de Loterijwet, zitting 1949-1950 — 1042, stuk nr. 6, hoofdstuk III, § 4, waarnaar moge worden verwezen. Het spreekt wel vanzelf, dat dit zelfstandige fonds met het verkrijgen van de staatsgarantie moest worden beperkt in zijn bevoegdheid om de hoogte van de pensioenen te bepalen. Aan een intrekking van de staatsgarantie als gevolg van een handelen in strijd met de door de voornoemde Minister goedgekeurde statuten en het reglement, voor welke intrekking — dit zij ten overvloede gezegd — thans geen enkele aanleiding bestaat, kan mitsdien bezwaarlijk het karakter van straf voor de verzekerden worden toegekend.

Artikel 42. Inderdaad dient artikel 64 van het Wetboek van Strafvordering, dat o.m. voor het misdrijf van artikel 254bis van het Wetboek van Strafrecht, dat zal vervallen, voorlopige hechtenis toelaat, nog te worden gewijzigd. Voorgesteld wordt, in plaats van dat artikel te vermelden artikel 31 van het onderhavige ontwerp.

Voorts is gebleken, dat bij de laatste wijziging van artikel 64, tweede lid, Strafvordering (bij de Wet van 20 november 1963, *Stb.* 485) abusievelijk geen rekening is gehouden met de aan-

vulling van dat lid bij artikel 13 van de Invoeringswet douanewetgeving (*Stb.* 1962, 324). De tekst kan op dit punt het beste tegelijkertijd worden verbeterd.

Indien echter beide wijzigingen zonder meer worden aangebracht, wordt het tweede lid, waarvan de redactie door de vele aanvullingen toch reeds zeer onoverzichtelijk was geworden, vrijwel onleesbaar. Daarom wordt voorgesteld, van deze gelegenheid gebruik te maken om door een andere indeling, die de materiële inhoud onaangetaast laat, de betrokken bepaling beter hanteerbaar te maken. Verwezen zij naar bijgaande nota van wijzigingen, waarbij tevens nog een tweetal zelffouten in artikel 2 wordt verbeterd.

Artikel 43. Ter gelegenheid van de mondelinge behandeling van het ontwerp van de huidige Wet op de loterijbelasting in de Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn de woorden „loterijen en prijsvragen als zijn bedoeld in artikel 2, eerste lid”, bij de in de vierde nota van wijzigingen (zitting 1960—1961, 5787, nr. 11) voorgestelde tekst van artikel 4, tweede lid, opgenomen teneinde te bereiken dat voor kansspelen, andere dan loterijen en prijsvragen — zoals de paardensporttotalisator en de roulette — de eis van samentelling van prijzen niet zou gelden. De term „loterijen en prijsvragen” geeft een begrip van beperkter omvang weer dan het begrip „loterijen en andere kansspelen” dat in de huidige Wet op de loterijbelasting de grondslag is voor de aanduiding van het belastingobject. Naar het oordeel van de ondergetekenden verdient het ter bereiking van het vorenomschreven doel de voorkeur om, nu het algemene begrip „loterijen en andere kansspelen” (zonder dat deszelfs inhoud een verandering ondergaat) een nieuwe omschrijving verkrijgt, t.w. „kansspelen”, de omschrijving in artikel 4, tweede lid, van het engere begrip „loterijen en prijsvragen” te handhaven. Wel vinden de ondergetekenden in de gemaakte opmerking over de wetssystematiek aanleiding om de in artikel 4, tweede lid, van de Wet op de (loterij)kansspelbelasting voorkomende verwijzing „als zijn bedoeld in artikel 2, eerste lid”, alsnog te doen vervallen. De daartoe strekkende wijziging is opgenomen in de bij deze memorie behorende nota van wijzigingen. Ten aanzien van de voetbaltoto, zijnde een prijsvraag, worden de op één formulier gewonnen bedragen voor de beoordeling van de vrijstellingsbepaling in het eerste lid tezamen als één prijs aangemerkt.

Tenslotte mogen de ondergetekenden erop wijzen dat, nu het ontwerp van de wet op de inkomensbelasting 1960 door de Tweede Kamer der Staten-Generaal is aangenomen, er een gerede kans bestaat dat bij het in werking treden van het onderhavige wetsontwerp — indien dit tot wet mocht worden verheven — een nieuwe wettelijke regeling der inkomstenbelasting geldt, waarin de kansspelen en de kansspelbelasting echter nog met de huidige, thans ook in het Besluit op de Inkomstenbelasting 1941 gebezigde termen zouden worden aangeduid. Ten einde dit te voorkomen, achten de ondergetekenden het wenselijk artikel 43 van het onderhavige wetsontwerp aan te vullen met een bepaling, die ertoe strekt de terminologie van de evenbedoelde regeling van de inkomstenbelasting in overeenstemming te brengen met die van het onderhavige wetsvoorstel. De desbetreffende voorziening is vevat in de bij deze memorie behorende nota van wijzigingen.

De Minister van Justitie,

Y. SCHOLTEN.

De Staatssecretaris van Financiën,

VAN DEN BERGE.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

L. VAN DE LAAR.

De Minister van Landbouw en Visserij,

B. W. BIESHEUVEL.